

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

POROČILO O DELU ZA LETO 1986

URP RAZISKOVANJE SLOVENSKEGA NARODNEGA VPRAŠANJA

C6 - 0602 - 506 - 86

Ljubljana, 1986

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI
Ljubljana, Trg francoske revolucije 7

1. URP/RP: RAZISKOVANJE SLOVENSKEGA NARODNEGA VPRAŠANJA
C6-o6o2

2. Programski sklop: GEOGRAFSKI PROBLEMI URBANIZACIJE NA NARODNOSTNO
MEŠANEM OBMOČJU PREKMURJA, SLOVENSKE ISTRE, V ZAMEJSTVU IN V
OBMOČJIH SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA 5o6 - 86

3. Inštitut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani

4. Koordinator: mag. Rado Genorio

5. in 6.: Tematski sklop:

1. Narodnostni vidik geografskega proučevanja urbanizacije v
Prekmurju in Slovenski Istri/ Prostorska in socialna mobilnost
pripadnikov italijanske narodnosti v Slovenski Istri

Nosilec: Peter Repolusk

Sodelavci: Tatjana Ogrinc, Božena Antonič, Ivo Piry

Predmetna oznaka: socialna geografija, etnična geografija,
Slovenska Istra, italijanska narodnost, prostorski razvoj,
prostorska in socialna mobilnost, sodiodemografija, poselitev

2. Gravitacijsko zaledje dijakov Slovenske gimnazije v Celovcu
in socialna sestava njihovih družin v šolskem letu 1985/86

Nosilec: Božena Antonič

Sodelavci: dr. Reginald Vospornik, mag. Rado Genorio

Predmetna oznaka: socialna geografija, etnična geografija,
poselitev, narodna manjšina, Koroška, sociodemografija,
Slovenci v Avstriji.

3. Socialnogeografska proučevanja slovenskega izseljenstva v metropolitanskih območjih prekomorskih dežel - Buenos Aires, Cordoba

Nosilec: mag. Rado Genorio

Sodelavci: dr. Vladimir Klemenčič, Anton Govednik, Irena Papež

Predmetna oznaka: socialna geografija, etnična geografija, urbana geografija, poselitev, metropolitansko območje, Buenos Aires, Cordoba, Slovenci v Argentini.

7. Financer: RSS: 10.206.699.- din

Datum: 15. 12. 1986

Koordinator:

mag. Rado Genorio

Direktor:

mag. Rado Genorio

K A Z A L O

1. Tematski sklop: NARODNOSTNI VIDIK GEOGRAFSKEGA PROUČEVANJA URBANIZACIJE V PREKMURJU IN SLOVENSKI ISTRI - PROSTORSKA IN SOCIALNA MOBILNOST PRIPADNIKOV ITALIJANSKE NARODNOSTI V SLOVENSKI ISTRI (Peter Repolusk)
2. Tematski sklop: GRAVITACIJSKO ZALEDJE DIJAKOV SLOVENSKE GIMNAZIJE V CELOVCU IN SOCIALNA SESTAVA NJIHOVIH DRUŽIN V ŠOLSLEM LETU 1985/86 (Božena Antonič)
3. Tematski sklop: SOCIALNOGEOGRAFSKA PROUČEVANJA SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA V METROPOLITANSKIH OBMOČJIH PREKOMORSKIH DEŽEL - BUENOS AIRES, CORDOBA (Rado Genorio)

GEOGRAFSKI PROBLEMI URBANIZACIJE NA NARODNOSTNO MEŠANEM OBMOČJU PREKMURJA, SLOVENSKE ISTRE, V ZAMEJSTVU IN V OBMOČJIH SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA

Povzetek

Raziskave predstavljajo nadaljevanje raziskovalnega dela inštituta iz preteklih let. Pri prvem tematskem sklopu je namen obravnava sprememb v strukturi in poselitvi pripadnikov italijanske narodnosti v fazi prehoda iz ruralno-urbanega v urbani kontinuum. Ugotovljeno je bilo, da se delež italijanskega prebivalstva povečuje v mestih Koper, Izola in Piran kot tudi v njihovem urbaniziranem zaledju (Livade, Jagodje, Portorož in Lucija). Vendar ta delež še vedno zaostaja za stopnjo urbaniziranosti celotnega narodnostno mešanega območja. V prostorskem in socialnem smislu je italijansko prebivalstvo manj mobilno kot prebivalstvo drugih narodnosti. Vsa-koletna raziskava regionalnega porekla dijakov slovenske gimnazije v Celovcu je temeljila na analizi 445-ih anket vpisanih dijakov v šolskem letu 1985/86. Število dijakov je bilo manjše kot v preteklih petih letih, vendar pa je bilo število krajev, ki napajajo gimnazijo z dijaki, večje kot lani. Proučevanje slovenskega izseljenstva v metropolitanskih območjih prekomorskih dežel je začeto na primeru Buenos Airesa in Cordobe v republiki Argentini. Za potrebe analitičnega dela je bila že izvedena anketa med slovenskimi gospodinjski v Cordobi, medtem ko bo v Buenos Airesu zaključena v začetku leta 1987.

GEOGRAPHICAL PROBLEMS IN THE URBANIZATION ON THE NATIONALLY MIXED
AREAS OF PREKMURJE AND SLOVENE ISTRIA, IN COUNTRIES ACROSS THE
BORDER, AND IN AREAS WITH SLOVENE EMIGRANT POPULATION

Summary

The research presented here is an account of the work of the Institute over the past years. In the first thematic chapter the author discusses the changes in the structure and in the settlements of the Italian national minority at the stage of transition from a rural-urban into an urban continuum. It has been found that the percentage of the Italian population is on the increase in Koper, Izola, and Piran, as well as in the more urbanized hinterland (Livade, Jagodje, Portorož, Lucia). Still, this percentage remains strongly below the degree of urbanization in the overall nationally mixed area. As regards the socio-spatial mobility the population of Italian origin is behind that of other here living nationalities. The annually regular investigation of the regional origin of secondary school pupils at the Slovene secondary school was based on an analysis of school performance of 442 pupils attending school in 1985-86. The number of pupils was lower than in the preceding years, yet their individual regional origin was more varied than before. The investigation of Slovene emigration in the metropolitan centres across the Atlantic started, as a case study, with Slovenes in Buenos Aires and Cordoba (Argentina). For analytic purposes a questionnaire was sent out among Slovene homes in Cordoba, while for Buenos Aires it will hopefully be completed by the beginning of 1987.

BIBLIOGRAFIJA

Antonič Božena:

- Regionalno in socialno poreklo dijakov Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu v šolskem letu 1985/86
- Letno poročilo Zvezne gimnazije za Slovence. Celovec, 29 (1985-86), str. 69 - 78, 6 tabel, 3 karte.

Genorio Rado:

- Demografske značilnosti narodnostno mešanega območja v Prekmurju
Geographica Slovenica 16. Narodnostno mešana območja v SR Sloveniji Prekmurja, Slovenske Istre.
Inštitut za geografijo Univerze E.Kardelja v Ljubljani, 1985 (izšlo 1986). Str. 19-28, 11 cit.lit., 3 tabele, 1 grafikon.
 - Družbeni in politični položaj slovenskega izseljenstva v Argentini med obema vojnama
 - Slovenski koledar 1987. Koledar za Slovence po svetu. 34. letnik. Slovenska izseljenska matica v Ljubljani, 1986, str. 140-147 cit.lit.
 - IZSELJEVANJE Slovencev po svetu
V času od 1857 do 1971 se je izselilo prek milijon Slovencev.
 - Rodna gruda, Slovenija, 33 (1986), št. 4., str. 24-25.
 - Prostorske in časovne razsežnosti izseljevanja Slovencev po svetu
→ Skupni slovenski kulturni prostor. Trinajsti sklic Plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte 1985. Nova Gorica, 1985, str. 88 - 92.
 - Slovenci u Argentini u zajednickoj borbi jugoslovanskog iseljenštva za priznavanje NOB i nove Jugoslavije
 - Naše novine, Yugoslav Community Newspaper (Toronto, Ontario, Canada) Established 1931, Vol. 55.
No. 13 (693), 3.april, 1986, str.5.
- Nadaljevanje:
- Vol. 55. No. 14 (694), 10.april 1986, str.5;
 - Vol. 55. No. 15 (695), 17.april, 1986, str.5;
 - Vol. 55. No. 16 (696), 8. maj 1986, str. 5 in 8;
 - Vol. 55. No. 17 (697), 15.maj, 1986, str. 5 in 8.

- Slovenci v Argentini za NOB in novo Jugoslavijo
Referat na simpoziju o prispevku jugoslovanskih izseljencev v narodnoosvobodilnem gibanju, Sarajevo, 19. - 21. november, 1985, (izključni del)
- Rodna gruda, Slovenija, 33 (1986), št. 2, str. 24 - 26.
- Nekateri pogledi na razvoj geografskih raziskovanj v obdobju 1986 - 1990
- Referat na Srečanju geografov ob obletnici smrti prof. dr. Ilešiča, Ljubljana, 26. februar, 1986.
- The Slovene immigrant community in Argentina in the period between the two world wars
- Discussion Paper for the Panel on Slovene Emigration at the ARASS 18th National Conventions, New Orleans, LA, 20. - 23. 11. 1986. Tipk., 15 str., 20 cit.lit.

Repolusk Peter:

- Sodobni demografski tokovi v naselju Kobilje
- IGU, Ljubljana, 1986. Tipk., 24 str., 5 cit.lit., 18 tabel. Občinska raziskovalna skupnost Lendava.
- Demografske in družbeno gospodarske značilnosti italjanskega prebivalstva na primeru narodnostno mešanih naselij občine Piran
- Geographica Slovenica 16. Narodnostno mešana območja v SR Sloveniji, Prekmurje, Slovenska Istra.
Inštitut za geografijo Univerze E.Kardelja v Ljubljani, 1985 (izšlo 1986). Str. 61-72, 7 cit.lit., 7 tabel, 1 grafikon.
- Družbeno gospodarske značilnosti narodnostno mešanega območja v Prekmurju
- Geographica Slovenica 16. Narodnostno mešano območje v SR Sloveniji. Prekmurje, Slovenska Istra.
Inštitut za geografijo Univerze E.Kardelja v Ljubljani, 1985.

NARODNOSTNI VIDIKI GEOGRAFSKEGA PROUČEVANJA URBANIZACIJE
V PREKMURJU IN SLOVENSKI ISTRI

Prostorska in socialna mobilnost pripadnikov italijanske
narodnosti v Slovenski Istri

1. IZHODIŠČA RAZISKOVALNEGA DELA

Geografija se proučevanja narodnostne problematike loteva na specifičen, sebi lasten način. Narodnosti oziroma narodnostno mešanost pojmuje kot del pokrajinskega kompleksa in jo locira v prostor. Specifika razvojnih sil v prostoru seveda ne more obiti narodnostne problematike, saj narodnost na prostorske procese reagira, jih sooblikuje in istočasno tudi sama doživlja bolj ali manj korenite spremembe. Naše raziskovalno delo temelji na postavki, da prostor vsebuje številne sestavne elemente, ki posredno ali neposredno vplivajo na poselitvene vzorce narodnosti, njeno vertikalno in horizontalno mobilnost, njeno integracijo kot subjekta v širšo družbeno skupnost, pa tudi na elemente kot so dvojezičnost oziroma njena posebna oblika diglosija, na oblikovanje narodnostne identitete in podobno.

V primeru proučevanja italijanske narodnosti v urbaniziranem priobalnem pasu Slovenske Istre moramo imeti pred očmi nekatere osnovne prostorsko-razvojne značilnosti regije:

- narodnostno mešano območje predstavlja v gospodarskem, prostorskem in prebivalstvenem razvoju izredno dinamično in razgibano regijo, ki bi ji razen največjih urbanih aglomeracij težko našli primerjavo v Sloveniji.
- za obalni pas so bila in so še značilna močna imigracijska gibanja z zelo širokim zaledjem, ki obsega celo Jugoslavijo. Vključno z emigracijo večjega dela italijanskega prebivalstva po vojni so temeljito spremenila etnično strukturo regije.
- italijansko prebivalstvo predstavlja v vseh naseljih manjši del prebivalstva (v večini primerov od 2 do 7%, samo v enem naselju več kot 20%). V vseh naseljih narodnostno mešanega območja število italijanskega prebivalstva absolutno in relativno upada, vendar je dinamika v naseljih različnega tipa različna.

- tudi znotraj regije obstajajo cone različne intenzivnosti razvoja. Gre za pomen urbanizirana območja s tipičnim urbanim comingom kot tudi za manjša naselja, kjer so prostorsko-fizične komponente urbanizacije manj prisotne, pač pa so bolj očitni procesi skrite oziroma hipourbanizacije (spremembe v strukturi prebivalstva, spreminja se vloga, relativna cena in namembnost zemljišč).

Namen našega proučevanja, ki predstavlja nadaljevanje raziskovalnega dela inštituta iz preteklih let, je ugotoviti spremembe v strukturi in poselitvi pripadnikov italijanske narodnosti v fazi urbanizacije območja kot celote, torej v fazi prehoda iz ruralno-urbanega v urbani kontinuum. Delež urbaniziranega italijanskega prebivalstva, živečega v mestih Koper, Izola in Piran ter v razširjenih urbaniziranih conah Livad, Jagodja, Portoroža in Lucije se zaradi notranjih premikov povečuje in je leta 1981 znašal 72,4 %. Še vedno pa zaostaja za celotno stopnjo urbaniziranosti narodnostno mešanega območja, ki znaša 82,3 %.

Na osnovi dosedanjega raziskovalnega dela o italijanskem prebivalstvu v Slovenski Istri lahko za le-to ugotovimo, da je tako v prostorskem kot v socialnem smislu manj mobilno od ostalega, tako od slovenskega kakor tudi od prebivalstva ostalih narodnosti. Italijansko prebivalstvo, poleg dela slovenskega, predstavlja skupino z najdaljšo bivalno tradicijo na tem prostoru, iz česar izvirajo nekatere odločilne značilnosti: navezanost na tradicionalno okolje, nadpovprečen pomen agrarnih dejavnosti in klasičnih gospodarskih dejavnosti v submediteranskem prostoru in drugo. Vsi ti dejavniki so poleg nekaterih negativnih struktur, ki so nastale zaradi odseljevanja v Italijo, povzročili kasnejšo in manj intenzivno mobilnost.

2. METODOLOŠKI PRISTOP IN NEKATERI REZULTATI

Podatkovno osnovo smo vrednotili na treh regionalnih nivojih:

- naselja na narodnostno mešanem območju
- narodnostno mešano območje občin
- narodnostno mešano območje Slovenske Istre

V analizo smo vključili naslednje parametre:

- starostna in spolna struktura
- zaposlitvena struktura po sektorjih
- stopnja šolske izobrazbe
- stopnja strokovne izobrazbe
- migracije z ozirom na prejšnji kraj bivanja
- migracije z ozirom na obdobje priselitve
- delež nekaterih skupin prebivalstva (upokojenci, vzdrževani, aktivni, šoloobvezni kontingent)
- narodnostna struktura gospodinjestev
- socioekonomska struktura gospodinjestev
- starostna struktura gospodinjestev

Gradivo smo zbirali po posameznih narodnostih, po skupinah glede na materin jezik, in po že omenjenih regionalnih nivojih. Za tabelarni prikaz smo izbrali tri parametre (starostna struktura, migracijske značilnosti, aktivnost), ki odražajo nekatere značilnosti prostorske in socialne mobilnosti. Te tri značilnosti smo predstavili na primeru tipičnih naselij:

- Koper kot osrednje gravitacijsko področje
- Izola kot izrazito industrijsko središče
- Lucija kot primer formiranja spalne cone in hitre rasti prebivalstva
- Strunjan kot podeželsko naselja z največjim deležem italijanskega prebivalstva

3. OSNOVNI ZAKLJUČKI

- Italijansko prebivalstvo je prostorsko in socialno manj mobilno kot ostale narodnosti. Je starejše, z nižjo kvalifikacijsko stopnjo in bolj agrarno.
- Urbanizacijski tokovi na spremembe strukture znotraj italijanske populacije delujejo podobno kot pri ostalem prebivalstvu, le da počasneje in nekoliko manj intenzivno.
- Strukturne razlike med mestnim in podeželskim prebivalstvom so občutne.

V nadaljnjem delu se bomo v prvi fazi lotili kartografskega prikaza vseh podatkov za bolj detajlno prostorsko opredelitev problema. Za bolj natančen prikaz sprememb struktur, vedenjskih vzorcev in sodobnih trendov razvoja bomo izvedli sondno študijo v enem ali več predelih, katerega geografske in narodnostne razmere bodo v največji meri vsebovale značilnosti cele regije.

Komplementarno potekata še dve raziskavi (v okviru programa IGU) na tem območju, katerih rezultate bomo vključevali tudi v raziskavo o narodnostni problematiki. Prva raziskava se ukvarja s problemi bivanjskega okolja v mestih Izola, Koper in Piran, druga pa z demografskimi problemi treh občin kot elementom regionalnega razvoja.

Tabela 1: Starostna struktura italijanskega prebivalstva (v %)

Naselja	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 in več
Koper	6,3	10,1	14,8	13,9	13,3	16,7	9,7	15,2
Izola	5,6	9,7	13,5	8,0	13,9	14,2	12,1	23,0
Lucija	6,8	8,1	14,5	12,7	15,0	15,9	8,6	17,4
Strunjan	5,1	11,4	5,1	7,3	15,5	13,4	16,5	25,7

Tabela 2: Sektor dejavnosti italijanskega prebivalstva leta 1981 (v %)

Naselje	Primarni	Sekundarni	Terciarni	Kvartarni	Neznano
Koper	5,5	16,9	23,9	52,7	1,0
Izola	4,8	38,5	16,3	39,4	1,0
Lucija	13,5	24,7	39,3	22,5	0,0
Strunjan	36,1	22,2	30,6	11,1	0,0

Tabela 3: Delež italijanskega prebivalstva, ki ves čas živi v istem naselju ali pa se je priselilo z območja iste občine (v %)

Naselje	ves čas v istem kraju	priseljeni iz iste občine	Ostali
Koper	49,4	9,7	40,9
Izola	49,3	3,5	47,2
Lucija	46,6	34,7	18,7
Strunjan	69,1	7,2	23,7

REGIONALNO IN SOCIALNO POREKLO DIJAKOV ZVEZNE GIMNAZIJE ZA
SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSKEM LETU 1985/1986

REGIONALNO IN SOCIALNO POREKLO DIJAKOV ZVEZNE
GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSLEM LETU
1985/86

V zadnjem letu pred praznovanjem tridesetletnice obstoja Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, je šolo obiskovalo 445 dijakov. Število dijakov je od preteklega šolskega leta sicer res nekoliko upadlo, čemur je nedvomno treba iskati vzroke v različnih dejavnikih, vendar pa je bilo v letošnjem šolskem letu število krajev, ki napajajo gimnazijo z dijaki večje kot lani.

Med vzroki, ki vplivajo na upadanje števila dijakov, prijavljenih v gimnazijo, vsega zaupanja in spoštovanja vredno šolo, so prav gotovo tudi nenehni pritiski na manjšino in dvojezično šolstvo na južnem Koroškem.

Če smo pred dvema letoma zapisali, da dotedanji padec števila dijakov na gimnaziji ni vnemirljiv podatek, potem danes čutim dolžnost, da se ob 17,5 %-nem padcu števila dijakov v odnosu na šolsko leto 1980/81, torej v petletnem obdobju, kar najresneje zamislimo. V evropskem prostoru namreč ni primera, da bi v enakem obdobju število prebivalstva upadlo za enak odstotek, s čimer smo še pred dvema letoma opravičevali dotedanji padec števila dijakov. Danes lahko nedvomno zapišemo, da je tolikšnemu padcu števila dijakov od leta 1980/81, ko je zabeležila gimnazija absolutno najvišje število dijakov v vsem obdobju svojega obstoja, pa do letos, nedvomno botrovala protimanjšinsko naravnana politika, z vsemi svojimi agresivnimi pritiski in namigovanji vred.

Vsem diskriminacijskim in zasmehovalnim prizadevanjem navkljub pa je gimnazija, šola z že priznano tradicijo, dala do danes koroški in avstrijski skupnosti nešteto odličnih in že uveljavljenih izobražencev - strokovnjakov v najrazličnejših področjih kulture, politične in raziskovalne dejavnosti ter gospodarstva.

Dijaki, ki so obiskovali gimnazijo v letošnjem šolskem letu so bili doma iz 172-ih krajev območja dvojezične južne Koroške in iz petih krajev izven tega območja. V napajanje gimnazije z dijaki je bilo tako vključenih 32 občin, oziroma 5 političnih okrajev južne Koroške.

Kot je že skoraj pravilo, je tudi tokrat svoji gimnaziji ostala najbolj zvesta narodnostno zelo zavedna Podjuna, saj so bili dijaki doma kra iz 76-ih krajev velikovskega političnega okraja. Iz političnega okraja Celovec - okolica so bili v izobraževanje na gimnaziji vključeni dijaki iz 56-ih krajev, iz političnega okraja Beljak - okolica pa dijaki iz 38-ih krajev.

Iz zgornjeziljske doline sta obiskovala gimnazijo v tem šolskem letu le dva dijaka, doma iz Dul v občini Šmohor. Iz območja Spodnje Zilje sta tudi letos po številu dijakov, vpisanih v gimnazijo prednjačili občini Straja vas in Podklošter.

Številčno je bilo iz političnega okraja Velikovec v letošnjem šolskem letu 190 dijakov, kar predstavlja 42,7 % vseh dijakov, iz

političnega okraja Celovec-okolica jih je bilo 134 ali 30,1 %, sledi politični okraj Beljak - okolica s 75 dijaki ali 16,9 %, iz političnega okraja Celovec - mesto, torej iz samega Celovca je bilo 39 dijakov ali 8,8 % ter dijakov ali 0,4 % iz političnega okraja Smohir. Iz krajev izven dvojezičnega ozemlja južne Koroške je bilo vpisanih v gimnazijo 5 dijakov.

Po absolutnem številu dijakov, je bila tudi letos najmočnejša občina Pliberk, od koder je doma kar 66 dijakov, njej sledi mestna občina Celovec z 39 dijaki, pa spet dve podjunski občini Škocijan in Železna Kapla s po 29-mi dijaki, sledi občina Borovlje s 27 dijaki, nato občina Bilčos s 26-mi, pa občina Sele s 25-mi, Šent Jakob v Rožu s 24-mi, Bekštanj s 23-mi i. t. n. V vseh ostalih občinah, od koder so po krajevem poreklu še dijaki, se je njih število gibalo pod 20.

Malo manj kot polovica vseh dijakov se je v letošnjem šolskem letu vsakodnevno vozilo v šolo in nazaj domov, med njimi je bilo 90 deklet in 102 fanta. Oba dijaka, doma iz Dub v zgornje ziljski dolini pa sta stanovala privatno v Galiciji, od koder sta se prav tako vsakodnevno vozila v šolo in nazaj.

Internatske oskrbe v enem dijaških domov v Celovcu je bilo deležno 220 dijakov ali 49,0 %, pri starših doma v Celovcu pa je bivalo 33 dijakov. Med gojenci v dijaških domovih je bilo razmerje po spolu zelo izenačeno, saj je bilo 112 deklet in 108 fantov, ali v odstotkih 50,9 : 49,1 v korist deklet (tabela 1).

Med dijaki - vozači jih je bilo 48,4 % iz političnega okraja Celovec - okolica, 39,6 % iz političnega okraja Velikovec ter 12,0 % iz političnega okraja Beljak - okolica.

V dijaških domovih je bilo največ dijakov, doma iz krajev političnega okraja Velikovec. Teh dijakov je bilo 114, ali 51,8 % od vseh dijakov, deležnih oskrbe dijaških domov, iz političnega okraja Beljak - okolica je bilo 52 dijakov ali 23,7 %, iz političnega okraja Celovec - okolica 41 dijakov ali 8,6 %; v dijaških domovih pa je stanovalo tudi šest dijakov, doma iz Celovca.

Nižjo stopnjo, torej od prvega do četrtega razreda je v tem šolskem letu obiskovalo 246 dijakov, kar predstavlja 55,3 % višjo stopnjo od 5-8 razreda pa 199 dijakov, kar predstavlja 44,7 % vseh dijakov. Razmerje med spoloma je bilo v obeh stopnjah zelo izenačeno. V dijaških domovih izmed dijakov nižje stopnje bivalo 50,4 %, med dijaki višje stopnje pa 48,3 % vseh dijakov; vsakodnevno se je vozilo v šolo 41,5 % vseh dijakov nižje in 45,2 % dijakov višje stopnje, le 8,1 % dijakov nižje in 6,5 % dijakov višje stopnje je med šolanjem v letošnjem šolskem letu bivalo pri svojih starših doma v Celovcu.

Nemalokrat je bilo že poudarjeno, da imajo dijaki, ki med šolanjem bivajo v dijaških domovih pred vsemi ostalimi veliko prednost. V domovih namreč vzgojitelji strokovno vodijo, usmerjajo in nadzirajo delo in življenje dijakov, katerim so tudi nudeni ustrezni delovni pogoji, seznanjajo jih s tehniko učenja, privzagajo jim delovne navade. Zelo pogosto imajo gojenci dijaških domov za učenje in vse spremljajoče delo boljše pogoje kot pri starših, saj se poleg organiziranega učenja v domovih odvijajo tudi druge oblike dela, ki zagotavljajo gojencu široko splošno razgledanost in jim omogočajo lažje vključevanje v širšo družbo. Mladini v domovih je omogočeno vključevanje v kulturno, politično in športno življenje v svoji narodnostni skupnosti in izven nje, s čimer pa se ji nadalje krepi tudi sposobnost za ustvarjalen doprinos v družbenem življenju. V nenehnih medsebojnih stikih dijaki bogatijo svoj besedni zaklad, v komuniciranju s slovenskimi vzgojitelji in branju slovenske literature v prostem času, izpopolnjujejo dijaki znanje

slovenskega jezika. Seveda pa je internatska oskrba za žep mnogih staršev veliko breme in jo omogočajo svojim otrokom le ob velikem lastnem odpovedovanju in v veliki veri v boljši jutrišnji dan svojih otrok.

Med 11 - 15 letnimi vozači, dijaki nižje stopnje je bilo 52,9 % fantov in 47,1 % deklet, med vozači, dijaki višje stopnje pa 53,3 % fantov in 46,7 % deklet (tabela 2).

Dijaki - vozači, so na svojih vsakodnevnih potovanjih do šole in nazaj izpostavljeni ne le vsakršnim vremenskim spremembam, objektivnim težavam in oviram, ki jih prinaša prometna oddaljenost in odvisnost, temveč tudi izrednim fizičnim in psihičnim naporom, ki jih zahtevata lokacijska oddaljenost njihovega doma ne le do kraja šolanja temveč pogosto tudi od avtobusne ali železniške postaje, pa tudi sama vožnja in na njej izgubljeni čas.

Starši teh otrok, pa tudi otroci sami, ki toliko žrtvujejo za svojo intelektualno rast, dokazujejo svojo življenjsko voljo in vero v bodočnost.

Z vsemi takšnimi in podobnimi žrtvami naš mali narod na Koroškem vedno znova potrjuje neuničljivo voljo do svojega vsesplošnega uspevanja in dokazuje svojo željo po nenehni afirmaciji v avstrijski in širši javnosti (tabela 3).

Že bežen pogled na karto dijakov po krajih stalnega bivanja in načinu prihoda v šolo v šolskem letu 1985/86 nam predoči široko razprostranjenost območja vsakodnevnega potovanja dijakov v šolo in nazaj domov (karta Dijaki Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu po krajih stalnega bivanja in načinu prihoda v šolo v šolskem letu 1985/86!).

Preglednica števila dijakov po razredih nam pokaže enako ugotovitev kot v preteklem šolskem letu, namreč da tudi za podmladek na gimnaziji najbolj skrbi politični okraj Velikovec, saj je že kar v zadnjih treh šolskih letih število novo vpisanih dijakov iz tega okraja največje. Število novovpisanih dijakov iz političnega okraja Celovec - okolica je bilo enako kot leto poprej, iz same mestne občine Celovec je bilo v letošnjem šolskem letu novovpisanih le 5, iz političnega okraja Beljak - okolica pa 7 dijakov (tabela 4). Iz preglednice dalje ugotavljamo prav tako praznano dejstvo, da se po četrtem razredu občuti osip dijakov zaradi prešolanja dela dijakov v poklicne in strokovne šole. To prešolanje je tudi eden izmed vzrokov zniževanja števila dijakov na gimnaziji nasploh. Za prešolanje v dvojezične srednje strokovne šole imajo več možnosti dekleta, ker tovrstnih šol za moške poklice na Koroškem primanjkuje.

Podatki o socialni sestavi staršev dijakov v zadnjih dveh šolskih letih nakazujejo, da se je še pred nekaj leti zelo živahno preslojevanje prebivalstva iz kmečkih v nekmečke poklice močno umirilo, skorajda ustavilo. Umirili so se tudi premiki prebivalstva iz enih neagrarnih dejavnosti v druge. Vsa ta dejstva dajo slutiti, da se je odmiranje stare agrarne strukture končalo in je nova industrijska družba tudi na območju južne Koroške ustaljena.

Delež očetov dijakov, ki jim kmetovanje pomeni edini ali dodatni vir dohodkov je od lanskega leta do letos izenačen, enako je izenačen delež delavcev, upadel je delež obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev, izenačen je delež upokojencev, v kategorijah uslužbenec in strokovni delavec je zaznati majhne premike, delež izobražencev pa je porasel za dobra dva odstotka.

Razliki v deležu uslužbencev in strokovnih delavcev je mogoče iskati vzroke tudi v nedoslednem izpolnjevanju statističnih popisnic, saj isti dijaki v različnih šolskih letih vpišejo popolnoma druge poklice. Često si moramo pri analizi zato pomagati tudi s šolsko izobrazbo. Tako s v kategoriji uslužbenec šteti tudi nastavljenici s poklicno višjo šolo. Dalje so v kategoriji uslužbenec uvrščeni tudi mnogi naslovljenci, ki imajo samo ljudsko šolo. Termin nastavljenec je tako mnogo preširok, saj so tod lahko tudi vratarji, gasilci in podobno, kar vse bi bilo treba po socialistični terminologiji šteti pod delavce. Praviloma bodo v prihodnje vsi nastavljenici, ki imajo samo ljudsko šolo šteti pod delavce.

V kategoriji strokovnih delavcev so n.pr. pri zaposlenih materah upoštevane tudi kuharice s poklicno srednjo šolo, enako pa tudi inženirji s poklicno višjo šolo.

Ker je pojmovanje poklicev dosti anarhično, je bilo potrebno postaviti za lažjo predstavitev poklicne sestave enotna merila.

Tako štejemo vse učitelje brez akademije ali univerze praviloma pod strokovne delavce, tiste z akademijo ali univerzo pa pod izobražence.

Med očetimi dijakov, doma iz Celovca je največ izobražencev in sicer kar 51,4 %, sledijo jim očetje uslužbenci s 25,7 % in strokovni delavci s 14,3 %. Le dva dijaka imata očeta v kategoriji obrtnik, trgovec, gostilničar in eden v kategoriji delavec.

Očetje dijakov, doma iz naselij političnega okraja Celovec - okolica so velik del zaposleni kot delavci (24,4 %), sledijo jim izobraženci (18,9 %), nato strokovni delavci (13,4 %), pa kmetje in uslužbenci z enakim deležem od skupnega števila očetov dijakov, doma iz tega političnega okraja in sicer 12,6 %, po 6,3 % očetov pa je aktivnih v kategorijah obrtnik, trgovec, gostilničar in v kategoriji kmet - delavec, upokojenec je 5,5 %.

Med očeti dijakov iz političnega okraja Beljak - okolica je največji delež 22,5 % kmetov, nekoliko manj ali 23,9 % je uslužbencev, sledijo jim izobraženci, pa delavci in upokojenci.

V političnem okraju Velikovec je zastopanih največ očetov v kategoriji delavec, tem sledijo očetje, ki jim predstavlja kmetovanje glavni vir preživljanja, nato strokovni delavci in upokojenci, ki so zastopani enako številčno, nato obrtniki pa delavci - kmetje in uslužbenci ter z najnižjim deležem še izobraženci.

Zanimivo je dejstvo, da se bo po svojem sedemurnem delavniku dodatno ukvarjajo s kmetijo ne le delavci, kmetujejo tudi uslužbenci in izobraženci. Z dodatnim obdelovanjem kmetijskih površin pa si polkmetje ne samo povečujejo dohodek ali pridelujejo za lastne potrebe dovolj kmetijskih pridelkov, temveč ustrezno tudi vzdržujejo in negujejo kmečka gospodarstva, kmetijsko zemljo in vsaj do neke mere ohranjajo potrebno naravno ravnovesje v že dodobra načeti agrarni pokrajini (tabela 5).

Od vseh dijakov, vpisanih v gimnazijo v letošnjem šolskem letu jih je samo 130 ali 29,9 % imelo zaposlena oba starša, 25 dijakov je bilo otrok mater samohranilk, 2 otroka očeta samohranilca, 2 dijaka pa sta bila brez staršev.

Tudi pregledna tabela poklicne sestave mater dijakov Zvezne gimnazija za Slovence v Celovcu je v letošnjem šolskem letu zelo podobna tisti iz lanskega leta, zato bi se ob vsaki ugotovitvi tod le ponavljali.

Med materami, zaposlenimi izven kmetijstva je bilo tudi letos največ izobraženek in delavk. Izven kmetijstva je bilo tudi letos zapo-

slenih le 28,9 % vseh mater dijakov, kar 67,3 % pa jih je gospodinjilo doma (tabela 6).

Mnoge izmed mater - gospodinj bi v polistrukturni neagrarni družbi s pridom lahko koristilo tudi družbo, saj jih samo iz političnega okraja Celovec kar 25,4 %, torej dobra četrtina opravlja svoj kvalifikaciji manjvredna opravila, v političnem okraji Beljak - okolica je takih mater 19,2 %, v političnem okraju Velikovec 18,6 % in v mestni občini Celovec 12,8 %. Med materami dijakov je bilo zaslediti kar tri matere s končano univerzo, ki so ostale doma in se posvetile zgolj gospodinjstvu.

Iz letošnjih statističnih popisnic dijakov ni bilo mogoče ugotoviti, ali se kakšna izmed mater sploh še ukvarja - vsaj sezonsko - s kmečkim turizmom ali se kako drugače sezonsko zaposluje. Preusmeritev kmečkih obratov ali vsaj dodatno dejavnost na njih, v kar so mnoge bivše kmete prisilili, med drugim tudi za poljedelstvo neugodni prirodni pogoji, je bila na južnem Koroškem že ugotovljena. Razumljivo pa je, da mora pretežni del opravil v tako preusmerjenem kmečkem obratu ali v njegovi dodatni dejavnosti, prevzemati nase prav kmečka žena, gospodinja, ki ni vezana na obvezen delovni čas v podjetju, temveč traja njen nepisani delavnik od jutra do mraka. Kmečka žena, ki skrbi za kmečki obrat, zemljo, živino, se dodatno ukvarja z vrtnarstvom, turizmom in tudi drugimi čisto gospodinjstvenimi posli, se vsa utrujena s skrajnimi naporji le težko posveča tudi dovoljni vzgoji svojih otrok, ki so se odločili, da z izobrazbo v gimnaziji vrše kot potencialna inteligenca višje poslanstvo med svojim narodom in v širši avstrijski družbi. Za takšne, skoraj nečloveške napore, ob katerih slovenska žena in mati na južnem Koroškem nesebično vzgaja svoje otroke so potrebni prekaljena in neomajna narodnostna zavest, neuklonjiva volja ter nenehno

zaupanje v pravilnost svojih odločitev. Skozi vse preizkušnje pa je slovenska mati in žena na avstrijskem Koroškem dokazala, da so te vrline še kako zakoreninjene v njej.

Božena Antonič

Inštitut za geografijo Univerze
Edvarda Kardelja v Ljubljani

Tabela 3

DIJAKI ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU PO SPOLU IN NAČINU PRIHODA V ŠOLO PO POLITIČNIH OKRAJIH V ŠOLSLEM LETU 1985/86

Politični okraj	Doma iz Celovca						Stanuje v dij. domu ali privatno						Se dnevno vozi v šolo						S k u p a j					
	M	%	Ž	%	SK	100%	M	%	Ž	%	SK	100%	M	%	Ž	%	SK	100%	M	%	Ž	%	SK	100%
Šmohor-Hermagor							1	50,0	1	50,0	2*	100							1	50,0	1	50,0	2	100
							0,9		0,9		0,9								0,4		0,5		0,4	
Celovec mesto- Kgft Stadt	13	39,4	20	60,6	33	100%	2	33,3	4	66,7	6	100							15	38,5	24	61,5	39	100
%	110		100		100		1,8		3,6		2,7								6,8		10,8		8,8	
Celovec okol.- Kgft Land							19	46,3	22	53,7	41	100	47	50,5	46	49,5	93	100	66	39,2	68	50,8	134	100
%							17,6		19,6		18,6		46,1		51,1		48,4		29,6		30,6		30,1	
Beljak okol.- Villach Land							26	50,0	26	50,0	52	100	11	47,8	12	52,2	23	100	37	49,3	38	50,7	75	100
%							24,1		23,2		23,7		10,8		13,3		12,0		16,6		17,1		16,9	
Velikovec- Völkermarkt							58	50,9	56	49,1	114	100	44	57,9	32	42,1	76	100	102	53,7	88	46,3	190	100
%							53,7		50,0		51,8		43,1		35,6		39,6		45,7		39,6		42,7	
Izven dvojezičnega ozemlja							2	40,0	3	60,0	5	100							2	40,0	3	60,0	5	100
%							1,9		2,7		2,3								0,9		1,4		1,1	
S k u p a j	13	39,4	20	60,6	33	100	108	49,1	112	50,9	220	100	102	53,1	90	46,9	192	100	223		222		445	100
100 %	100		100		100		100		100		100		100		100		100		100		100		100	

* / Stanujeta privatno v Galiciji, od koder se vozita v šolo!

Tabela 4

DIJAKI ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU PO RAZREDIH IN SPOLU V OKVIRU POLITIČNIH OKRAJEV V ŠOLSLEM LETU 1985/86

Politični skupaj	R A Z R E D I																					S k u p a j								
	1 a, b			2 a, b			3 a, b			4. a, b			5 a, b			6 a, b			7 a, b			8 a, b			M Z SK					
	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK	M	Z	SK			
Šmohor-Hermagor													1	-	1				-	1	1							1	1	2
Celovec mesto-Kgft Stadt	3	2	5	2	4	6	1	2	3	5	5	10	-	3	3	-	2	2	3	2	5	1	4	5	15	24	39			
Celovec okol.-Kgft Land	9	8	17	8	9	17	13	11	24	13	16	29	6	7	13	8	6	14	3	7	10	6	4	10	66	68	134			
Beljak okol. Villach Land	3	4	7	4	5	9	5	3	8	6	5	11	4	6	10	6	8	14	4	2	6	5	5	10	37	38	75			
Velikovec, Völkermarkt	16	9	25	13	13	26	10	17	27	13	9	22	15	10	25	9	9	18	10	8	18	16	13	29	102	88	190			
Izven dvojez. ozemlja													-	1	1	-	2	2	1	-	1	1	-	1	2	3	5			
S k u p a j	31	23	54	27	31	58	29	33	62	37	35	72	26	27	53	23	27	50	21	20	41	29	26	55	223	222	445			

Tabela 5

POKLICNA SESTAVA OČETOV DIJAKOV ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSLEM LETU 1985/86

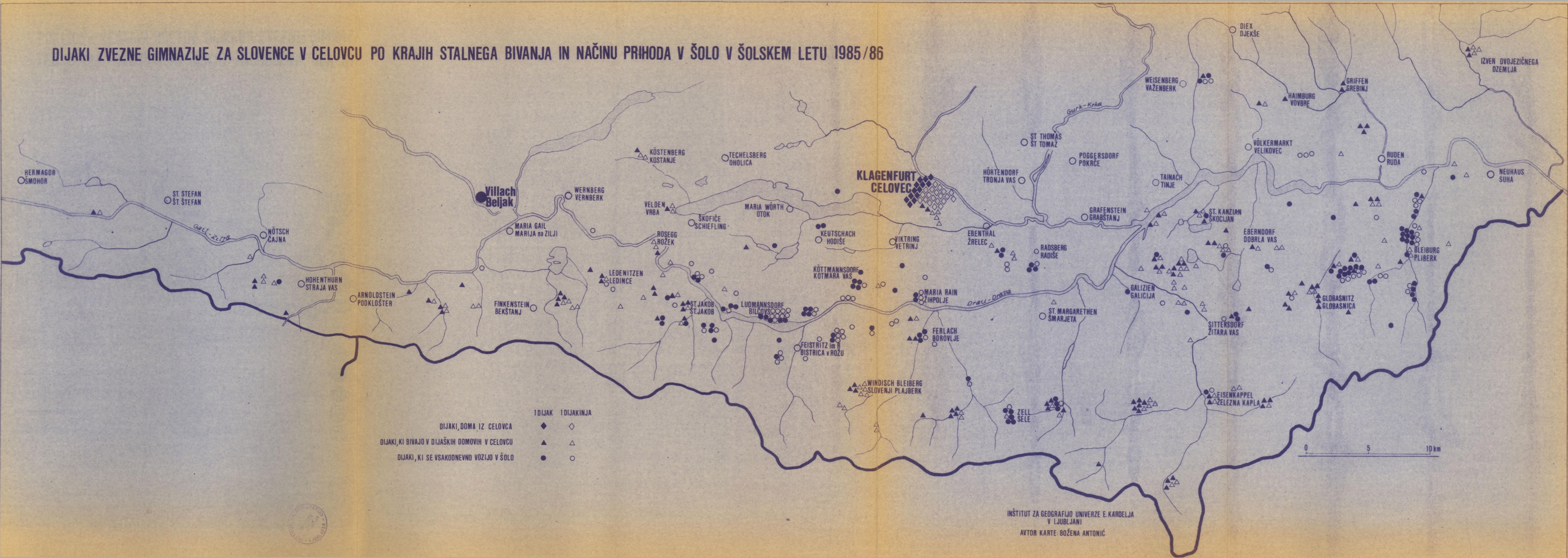
Politični okraj	kmet		kmet- delavec		delavec		obrtnik trgovec gostilnič.		upokojenec		uslužbenec		strokovni delavec		izobražen.		S k u p a j	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Šmohor-Hermagor											2	100					2	100
Celovec mesto - Kgft Stadt					1	2,9	2	5,7			9	25,7	5	14,3	18	51,4	35	100
Celovec okolica Kgft Land	16	12,6	8	6,3	31	24,4	8	6,3	7	5,5	16	12,6	17	13,4	24	18,9	127	100
Beljak okolica - Villach Land	16	22,5	2	2,8	9	12,7	1	1,4	8	11,3	17	23,9	7	9,9	11	15,5	71	100
Velikovec - Völkermarkt	23	12,9	18	10,1	41	23,0	17	9,6	24	13,5	22	12,3	16	9,0	17	9,6	178	100
Izven dvojezič. ozemlje									1	20,0	-		2	40,0	2	40,0	5	100
S k u p a j	55	13,2	28	6,7	82	19,6	28	6,7	40	9,6	66	15,8	47	11,2	72	17,2	418	100

Tabela 6

POKLICNA SESTAVA MATER DIJAKOV ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSLEM LETU 1985/86

Politični okraj	kmetica		kmetica delavka		delavka		obrtnica trgovka gostilnič.		upokojenka		uslužbenka		strokovna delavka		izobraženka		gospodinja		S k u p a j	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	100 %
Šmohor-Hermagor																	2	100,0	2	100
Celovec mesto- Kgft Stadt					2	5,1			2	5,1	7	18,0	2	5,1	6	15,4	20	51,3	39	100
Celovec okol.- Kgft Land	2	1,5	-		8	6,0	-		1	0,7	9	6,7	5	3,7	10	7,5	99	73,9	134	100
Beljak okol.- Villach Land	4	5,5	-		5	6,8	-		1		3	4,1	6	8,2	8	11,0	47	64,4	73	100
Velikovec- Völkermarkt	10	6,3	1	0,5	7	3,7	10	6,3	2	1,1	14	7,4	6	3,2	11	5,9	127	67,6	188	100
Izven dvojezič. ozemlja									2	40,0					1	20,0	2	40,0	5	100
S k u p a j	16	3,6	1	0,2	22	5,0	10	2,3	7	1,6	33	7,5	19	4,3	36	8,2	297	67,3	441	100

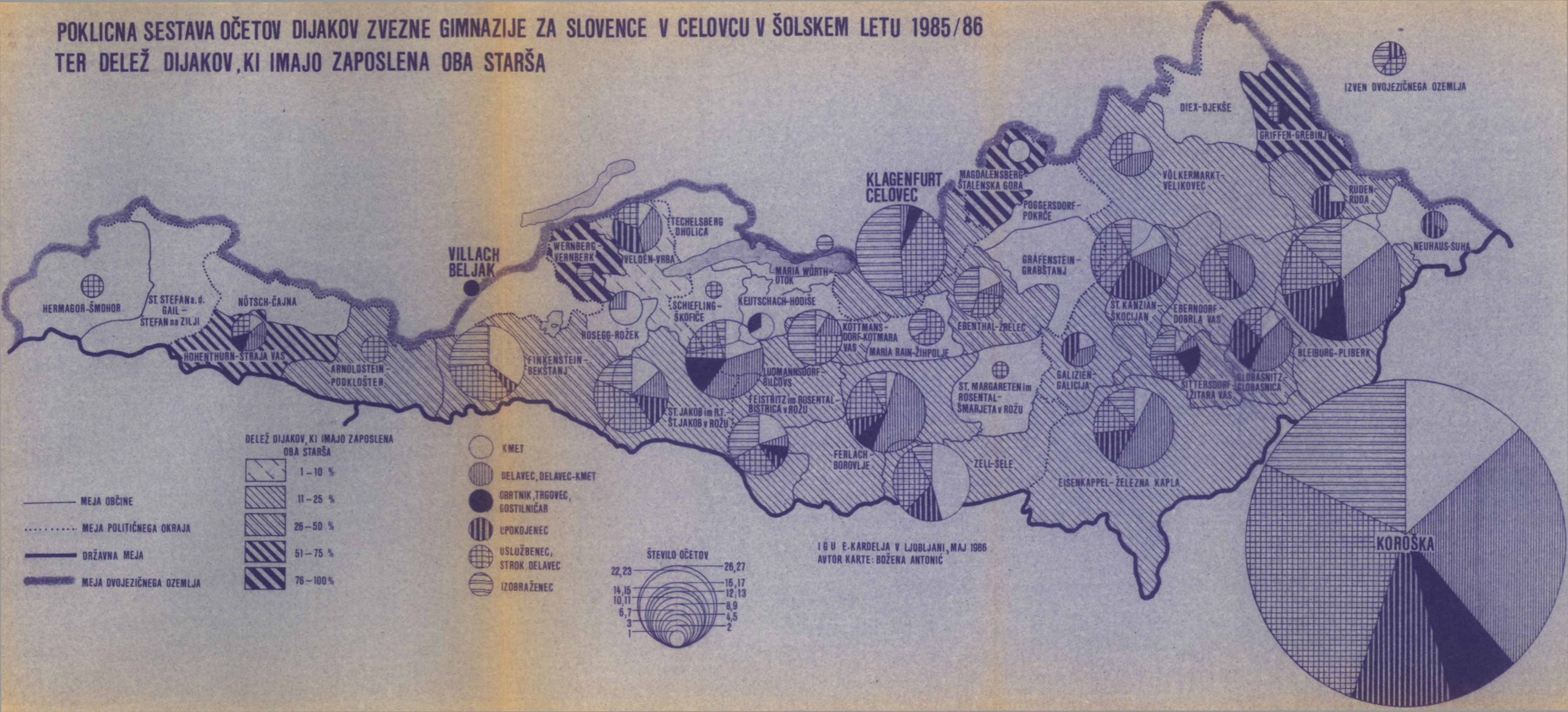
DIJAKI ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU PO KRAJIH STALNEGA BIVANJA IN NAČINU PRIHODA V ŠOLO V ŠOLSLEM LETU 1985/86

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA
V LJUBLJANI
AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ

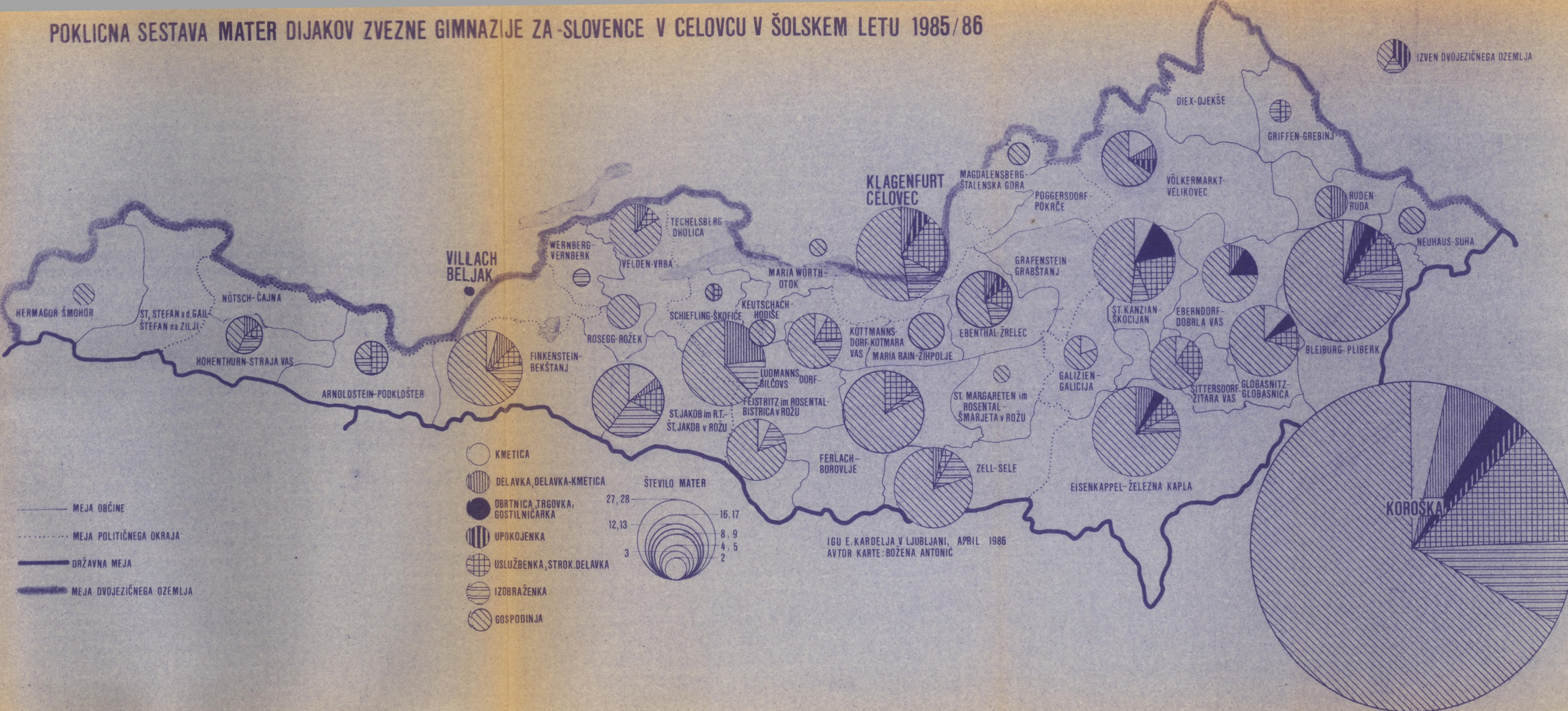
POKLICNA SESTAVA OČETOV DIJAKOV ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSLEM LETU 1985/86 TER DELEŽ DIJAKOV, KI IMAJO ZAPOSLENA OBA STARŠA

IZVEN DVOJEZIČNEGA OZEMLJA

POKLICNA SESTAVA MATER DIJAKOV ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU V ŠOLSLEM LETU 1985/86

IZVEN DVOJEZIČNEGA OZEMLJA

SOCIALNOGEOGRAFSKA PROUČEVANJA SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA V
METROPOLITANSKIH OBMOČJIH PREKOMORSKIH DEŽEL - BUENOS AIRES,
CORDOBA

U v o d

Migracije prebivalstva so globoko zakoreninjene v zgodovini in sedanji funkciji modernih družb. Pri tem so odigrale pomembno vlogo zlasti mednarodne migracije, ki so spremenile in še spreminjajo svetovno karto kultur. Družbe prekomorskih dežel so zasnovane na množičnem priseljevanju ljudi, nekoč predvsem iz Evrope - sedaj vse bolj iz azijskih in afriških dežel. Nekoč nerazvita - agrarna Evropa - je dala osnovo sodobnim civilizacijam prekomorskih dežel. Danes taista Evropa daje vir zaslužka priseljencem iz njenih južnih območij in Azije.

V omenjene tokove je bilo v obdobju zadnjih sto let množično vključeno tudi slovensko prebivalstvo. Na večih mestih je že bilo zapisano, da Slovenci po svoji udeležbi v mednarodnih migracijah prednjačijo med evropskimi narodi. Začetki množičnega izseljevanja Slovencev v prekomorske dežele so namreč povezani z začetki razkroja klasične agrarne strukture prebivalstva sredi preteklega stoletja. To izseljevanje postane zanemarljivo v sedemdesetih letih tega stoletja, ko smo Slovenci v procesu socialne mobilnosti dosegli stopnjo razvitejših evropskih narodov. Med množičnim izseljevanjem in individualno komponento le-tega obstaja obsežen spekter različnih oblik prostorskega gibanja prebivalstva - z različnimi družbenimi vzroki in posledicami.

Posledice izseljevanja so izrednega geografskega pomena, prav tako pa tudi zgodovinskega, ekonomskega, socialnega in kulturnega. Zlasti za dežele priseljevanja, ki so bile v velikem obsegu preoblikovane po priseljencih. Tudi skupnosti slovenskih priseljencev po svetu so prispevale svoj delež pri omenjenem preoblikovanju. Te skupnosti pa so v različnih okoljih različno organizirane in na sebi svojstven način sooblikujejo prostor oziroma družbo, v kateri je bil vzpostavljen interakcijski odnos.

Faze naseljevanja Slovencev v Južno Ameriko so bile obravnavane v raziskavah prejšnjih let. Proces naseljevanja je bil proučen v okviru delovne hipoteze kot funkcija izvornega in namembnega območja (slovensko etnično ozemlje, posamezna območja južno-ameriških dežel. Z raziskovanjem v tem letu pa smo prešli k obravnavi socialnogeografskih značilnosti skupnosti slovenskih priseljencev v območjih množične naselitve. Kot najbolj značilen primer se, v primeru Argentine in Južne Amerike nasploh, postavlja slovenska skupnost v velikem Buenos Airesu in drugih večjih argentinskih mestih. Nastanek in razvoj te skupnosti je povezan predvsem z naseljevanjem dveh slovenskih skupin političnih izseljencev. Že samo v tem se omenjena skupnost močno razlikuje od drugih jeder slovenske prisotnosti v prekomorskih deželah.

OPIS DELA

V začetku raziskovanja te problematike, ki je v naši geografiji nova, je bilo več prizadevanj usmerjenih na pregled sodobne literature, ki se ukvarja z etnično geografijo - vse bolj uveljavljenim področjem v okviru geografskih študij, ki obravnavajo prebivalstvo in mednarodne migracije. Sočasno s študijem literature se je oblikovala metodologija dela ter kasneje iskanje možnosti za pridobivanje ustreznih in informacij. Pri tovrstnih raziskavah pridejo v poštev samo podatki, ki jih je mogoče pridobiti z delom v skupnosti. Ker se je pokazala možnost za izvedbo terenskega dela, je bil izdelan koncept vprašalnika, na osnovi katerega bi bili pridobljeni podatki o strukturi slovenskih gospodinjstev v Buenos Airesu. Hkrati pa je bila izvedljiva začetna akcija dopolnjevanja evidenc le-teh v okviru posameznih institucij slovenskih priseljencev in njihovih potomcev.

Po prvotnem programu naj bi bila zaobsežena v raziskavi le skupnost oziroma skupnosti v Buenos Airesu. Tekom dela in neposrednega raziskovanja na terenu se je izkazalo, da so, poleg skupnosti v Buenos Airesu, pomembne tudi krajevne skupnosti v Rosario, Cordobi, Mendози in Barilochah. Zaradi regionalnega porekla priseljencev v Cordobi (v pretežni meri izhajajo iz Bele krajine) smo v raziskavo vključili tudi slovensko skupnost v tem mestu. K delu so bili pritegnjeni geografi s cordobske univerze ter izseljenci tamkajšnjega slovenskega društva. Z njihovo pomočjo je bilo izvedenih 261 anket. Od tega je bila četrtnina izvedenih med drugo generacijo (rojeni v Argentini). V anketo je bila vključena praktično vsa slovenska skupnost v tem mestu. Kasnejša analiza teh dragocenih podatkov bo zagotovo pokazala na pravilnost odločitve, da se raziskava razširi. S tem bo zagotovo pridobila na komparativnosti. Zanimiva bo zlasti primerjava med organiziranostjo majhne krajevne skupnosti priseljencev z večjimi v Buenos Airesu (poleg skupnosti dveh skupin političnih izseljencev obstaja tam tudi manjša predvojna skupnost priseljencev iz Prekmurja ter povojna iz Beneške Slovenije). V izvedbo ankete med slovenskimi gospodinjstvi v Buenos Airesu pa je vključena učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine v društva "Triglav". Anketa bo dokončno izvedena do pomladi naslednjega leta. Tako pridobljeni podatki bodo osnova za kartografsko analizo na podrobnih topografskih kartah (v merilu 1 : 20.000) Buenos Airesa ter njegovih četrti.

S pomočjo sedanjih in preteklih naslovov nosilcev slovenskih gospodinjstev, ki so bili zbrani v času terenskega dela, bo mogoče natančno določiti (kartografsko) lokacije slovenskih skupnosti v velikem Buenos Airesu. Čeprav je nemogoče zbrati oziroma ugotoviti vse naslove, bodo že tisti, ki so jih dale na voljo razne slovenske institucije dovolj reprezentativni za ugotavljanje načina poselitve pripadnikov skupnosti kot tudi za ugotav-

ljanje glavnih smeri prostorskega razvoja in sprememb v načinu poselitve celotne slovenske skupnosti v velikem Buenos Airesu. Pomembno je zlasti, da je uspelo pridobiti natančne naslove dveh številčno največjih slovenskih skupnosti: prva je v okraju Villa Devoto, ki je naselitveno jedro predvojne skupnosti političnih beguncev iz Primorske, druga pa je v okraju San Justo, ki ga je v največjem številu poselila povojna skupnost politične emigracije. Kot dodaten in dovolj reprezentativen vir pa pride v poštev še slovenski telefonski imenik (z 900 številkami), ki ga je leta 1984 izdala slovenska posojilnica "Sloga".

Buenos Aires je namreč že od prve registrirane prisotnosti Slovencev na Zelenem kontinentu nekakšno naselitveno jedro za slovenske priseljence in njihove potomce. Čeprav je večina prišlekov izhajala iz slovenskega podeželja, so si iskali existenco prav v tej metropoli. Že pred vojno je bilo v argentinski metropoli več kot 10.000 Slovencev. Njihovo poselitveno jedro je bilo sprva v najemniških stanovanjih Paternal ter njegovi neposredni okolici. Izjema so bili priseljenci iz Prekmurja, ki so se naseljevali v Avellanedi na južnem obrobju mesta. Z nakupi zemljišč v okraju Villa Devoto se je jedro slovenske skupnosti priseljencev iz Primorske preusmeril v omenjeni okraj, ki je do danes ohranil vse značilnosti etničnega centra.

Pri povojni politični emigraciji je bila prvotna naselitev smatrana zgolj začasno. Upoštevati je potrebno njihovo zavestno getaizacijo. Tako v kulturnem kot tudi političnem pogledu je omejevala stike z argentinsko družbo. Začetna težnja kot začasna imigracija oziroma začasna naselitev je omejevala sprejem fizičnih in družbenih struktur, ki bi vodile k trajnemu bivanju. Njihovo število se je v začetku petdesetih let gibalo okrog 7.000. Po začetnem iskanju primerne prostora v Buenos Airesu se je večina naselila na mestnem obrobju. Pri izbiri kraja za naselitev so odločali: poceni zemljišče, prometna povezanost z mestom z javnimi prometnimi

sredstvi (predvsem železnica s kraki radialno na mestno središče), prisotnost emigrantskega liderstva, od doma prenešena institucionalna mreža in podobno. Jedro skupnosti je bilo najprej navezano na ustanovitev osrednje institucije (cerkvene, politične, kulturno-prosvetne, železniške) na Ramon Falconu in v zgodnjih petdesetih letih v Castelarju - Moranu. Sledile so hitre gradnje šestih drugih centrov v drugi polovici petdesetih in v prvi polovici šestdesetih let (San Justo, Lanus, Carapachay, San Martin, Ramos Mejia in Berazategui). Prizadevanja duhovščine, da z ustanovitvijo Slovenske vasi v Lanusu ustvari geto niso uspela, saj omenjeni poselitveni center po številu naseljencev zaostaja za tistimi v San Justu, Ramos Mejia in Castelar - Moronu. Tako je teritorialna razporeditev sila disperzna. Sam razvoj skupnosti pa že povzroča nadaljnje razprševanje pripadnikov le-te.

Tudi v tem primeru se kažejo podobne smeri razvoja poselitve kot v Torontu (Kanada). Samo mestno središče je pomenilo le nekakšna odskočna deska za kasnejšo trajno naselitvijo na mestnem obrobju. Glavno naselitveno jedro se je razvilo vzdolž zahodne železnice, ki gre mimo osrednjega doma na ulici Ramon Falcon. San Justo pa je postal naselitveni center potem, ko so bila v tem izrazito industrijskem kraju ustanovljena podjetja rojakov, ki so nudila zaposlitev delavcem iz skupnosti.